Comencen les prospeccions arqueològiques a l'aqüeducte romà del Francolí

Les excavacions dutes a terme durant 2020 a diferents poblacions del Camp de Tarragona van permetre als investigadors de l'ICAC determinar que l'aqüeducte del Gaià no és un sol aqüeducte sinó que es tracta de dos aqüeductes connectats.

Ara ha arribat l'hora de rastrejar l'aqüeducte del Francolí, més conegut per la imponent presència del Pont del Diable, però que encara té un traçat global poc definit i que pot amagar algunes sorpreses.

La longitud de l'aqüeducte del Francolí dins el terme de Tarragona és d'uns 9 km, la meitat del seu recorregut total

En els primers dies de prospecció, s'ha pogut fer la localització de l'aqüeducte del Francolí al terme de Tarragona, com a pas previ a la creació d'un conjunt de fitxes d'informació i la planimetria. Es constata que pràcticament els 9 km de construcció estan destruïts o, en el millor dels casos, ocults per la vegetació.

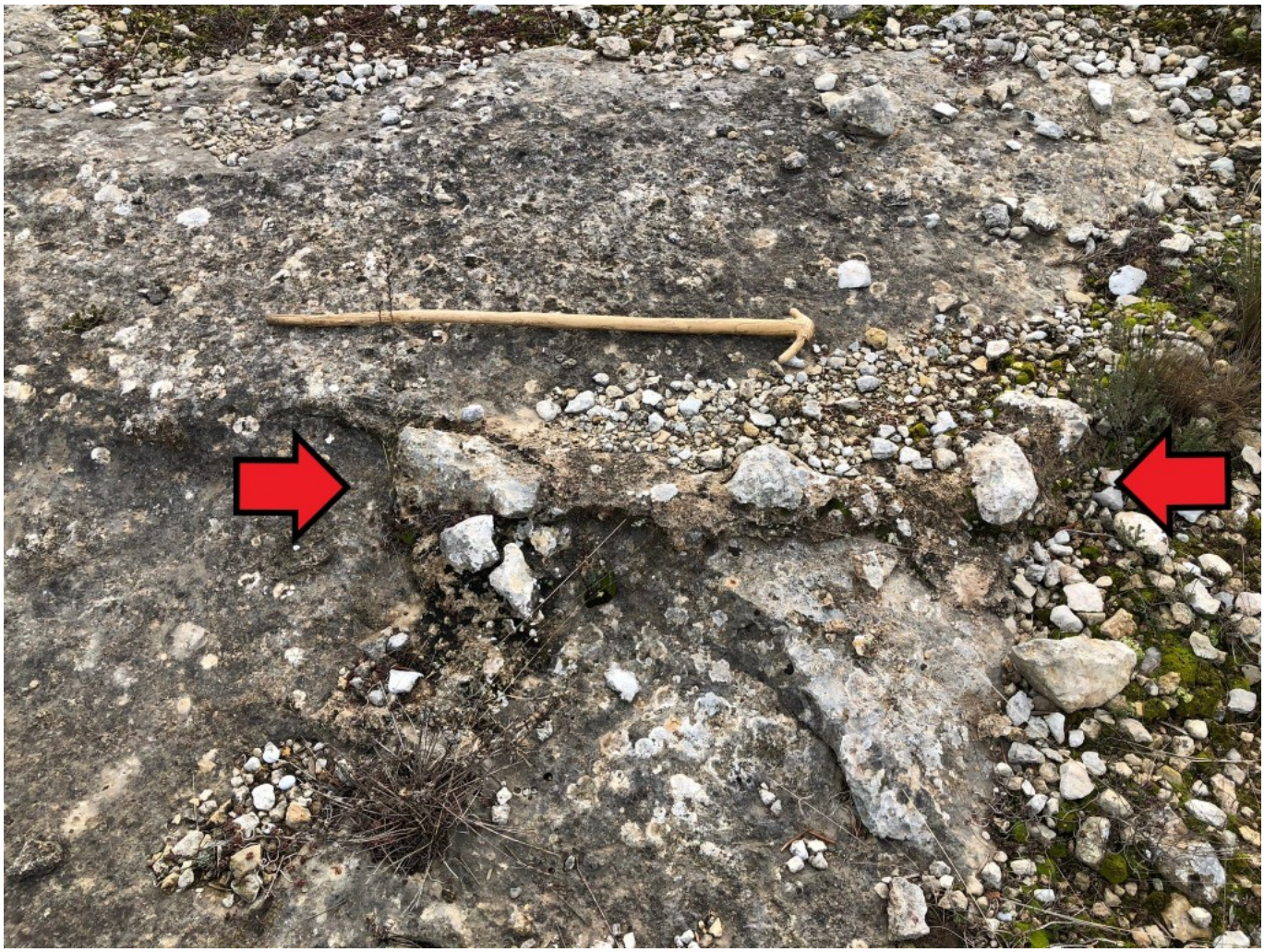
Sorprenentment, **el millor tram és el més pròxim a la ciutat, a l'avinguda Catalunya**, entre els números 47 i 49, on es pot observar en perfecte estat. Seria important procedir a la seva neteja, consolidació i senyalització, atès que és l'únic lloc on se'n pot apreciar la secció sencera. Altres restes de l'aqüeducte es troben al Camí Vell de Valls. Just passada l'autovia desapareix, atès que aquesta ha estat una zona intensament urbanitzada els darrers anys i tot possible vestigi ha quedat esborrat. Només es detecten aquí i allà molt escassos indicis fins arribar a la zona de les Coves de la Pedrera.

El tram que es troba en millor estat de conservació es troba dins el casc urbà de Tarragona, a l'Avinguda Catalunya.

Sobre les Coves de la Pedrera, l'aqüeducte passava dalt de la muntanya, aixecat sobre el

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

rocallís, i l'erosió pràcticament l'ha fet desaparèixer, de manera que el recorregut s'ha hagut de refer en base a petites pistes, com retalls a la roca o fragments esmicolats de mur o paviment que es troben dispersos.

Pedres lligades amb morter de calç sobre la roca, única resta de la fonamentació de l'aqüeducte. Foto: ICAC.

El tram més espectacular de l'aqüeducte és el pont de les Ferreres, sobre el qual passava l'aqüeducte

Passat el Pont del Diable i seguint cap el nord, la conducció està oculta per un espès bosc en una longitud de 3 km per entrar després a Sant Ramon i Sant Salvador, on la construcció

dels barris n'ha fet desaparèixer 1,5 km. Finalment, en els darrers 500 m abans d'entrar en el terme municipal dels Pallaresos, es conserven alguns trams considerables que seria convenient protegir.

Els propers dies, els treballs de prospecció continuaran ara als termes municipals de Puigdelfí, Pallaresos i Perafort. També s'investigarà la zona al voltant del Pont del Diable, on alguns indicis apunten la possibilitat de noves descobertes. L'investigador de l'ICAC Jordi López lidera els treballs de prospecció, amb la participació d'Anna Gutiérrez Garcia-Moreno (ICAC), Josep Maria Puche (ICAC) i Josep Zaragoza.

Jordi López lidera el projecte de recerca sobre els aqüeductes romans de Tàrraco (projecte quadriennal 2018-2021, CLT009/18/00098), que compta amb el finançament del Consorci d'Aigües de Tarragona (CAT), la Fundació Privada Mútua Catalana, l'Ajuntament dels Pallaresos i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Prospecció a l'àrea de les Coves de la Pedrera. A la dreta, l'investigador de l'ICAC Jordi López. A l'esquerra, Josep Zaragoza, col·laborador del projecte. Foto: ICAC.

El resultat de diverses campanyes d'excavació

En el marc del projecte d'aqüeductes romans ***Aqua Augusta*** els darrers anys s'han dut a terme diverses campanyes d'excavació, amb què s'han descobert diferents punts de l'aqüeducte del Gaià. L'objectiu d'aquests treballs no era destapar grans trams d'aqüeducte sinó fer petites cales a llocs concrets que permetessin als investigadors obtenir la informació necessària per a completar la planimetria i la catalogació.

Els darrers anys s'han fet excavacions als termes municipals del Pont d'Armentera, Aiguamúrcia, Puigpelat, Vallmoll i els Pallaresos. L'última campanya (octubre-novembre de 2020) va durar tres setmanes i es va excavar en deu punts diferents de l'aqüeducte del Gaià. **Aquest 2021, és el torn de l'aqüeducte del Francolí**.

Una infraestructura de més de 50 quilòmetres

Portar l'aigua a la ciutat de Tàrraco va representar un esforç titànic d'obra, enginyeria i logística. **Els aqüeductes de Tàrraco són una obra mestra d'enginyeria tan important com desconeguda**. L'estat actual del coneixement d'aquesta obra hidràulica és força precari, atès que el seu recorregut és imprecís en força llocs.

Fa poc vam poder saber que, en conjunt, l'aqüeducte del Gaià és una conducció de prop de 50 quilòmetres, amb trams amb diverses característiques. També, que es composa en realitat per dos aqüeductes diferents, connectats en el seu pas per Puigpelat i fent confluir l'aprovisionament de dues fonts d'aigua diferent.

> En les properes setmanes, les actuacions a l'aqüeducte del Francolí (prospecció, localització de tots els trams, documentació i planimetria) ens poden portar noves sorpreses sobre aquest patrimoni tan característic del Camp de Tarragona.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)